

GLESBYGDS- VERKET FÅR BRA BETYG

Glesbygdsverket får mycket goda resultat i en så kallad kundmätning som TEMO gjort. De tillfrågade är i stort nöjda med samtliga områden som de ombads bedöma i utvärderingen. Sammanfattningsvis är 71 procent nöjda med verkets service. Det är en hög siffra. Genomsnittet för de statliga myndigheter som TEMO har i sin databas är 50 procent nöjda.

Positivt att notera är också att många har nytta av Glesbygdsverkets material och utredningar. Genomgående är också att de som har regelbundna kontakter med verket är mera nöjda än de som enbart haft enstaka kontakter.

Styrkor i Glesbygdsverkets verksamhet är framför allt kundmätningens delområden Information samt Kunskap och kompetens. Inom delområdena Förmåga till utveckling och förnyelse samt Kunskapsutbyte och samverkan kan det göras förbättringar.

– Undersökningens resultat stämmer väldigt bra in i vår planering för verksamheten nästa år, förklarar Glesbygdsverkets informationschef Mats Elg. Det finns till exempel önskemål om fler tillfällen till dialog kring utvecklingen på landsbygden och vi planerar nästa år nya regionala konferenser, fler möten om Leader+ och ett nytt Forskarforum i samarbete med Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS).

Den 30 november samlades representanter från alla de tolv LAG-grupperna för att utbyta erfarenheter och diskutera hur arbetet ska gå vidare. Översta raden fr v Janåke Sjöqvist, Leader+ Sjuhärad; Leif Jacobsson, Våg 21; Jan Haglund, Intryck Hälsingland; Stig Hansson, Leader+ Gotland; Jacob Käll, Astrid Lindgrens Hembygd; Mikael Bäckström, Sommenbygd; Kalle Hedin, Nedre Dalälven; Ingemar Rosén, Carpe Mare; Johan Fors, Jordbruksverket. Främre raden: Carolina Schönbeck, Glesbygdsverket; Jan Johansson, Smålandsgruppen FGH; Anna Tjärvar, Kustlandet; Carin Alfredsson, Kärnan i Västra Götaland; Tommy Svensson, E-bygd i gränsländ.

MÅNGA PROJEKT I KÖ FÖR ATT FÅ LEADER-PENGAR

Under hösten har de flesta av de tolv LAG-grupper som arbetar inom Leader+ i Sverige tillstyrkt sina första projekt och många har en rad projekt som väntar på beslut.

Därmed har det praktiska arbetet kommit igång på allvar inom Leader+ och med det väcks också en mängd frågor. För att diskutera några av de frågorna samlades representanter från alla LAG-grupperna sista dagen i november.

– Det var ett givande möte. Nu när arbetet har kommit igång dyker det upp praktiska frågor och genom att diskutera med andra grupper hur de har tagit sig an problemen kan vi hjälpa varann, säger Jan Johansson som är ordförande för Smålandsgruppen FGH.

Något som komplicerar arbetet hos alla LAG-grupperna är reglerna för företagsstöd och gränsen för vad den svenska förordningen om lands-

bygdsstöd tillåter. En av grundidéerna med Leader är ju att man ska samarbeta i så kallade trepartnerskap, varav en av parterna är näringslivet. Men var gränsen för otillåtet gynnande av ett företag går är inte alldeles enkelt. Vid mötet deltog Peter Blomquist från Näringsdepartementet för att råta ut några av frågetecknen kring detta.

NYSKAPANDE PROJEKT

Vid mötet diskuterades också ett av nyckelbegreppen inom Leader, nämligen innovativitet. Vilka projekt är innovativa och hur uppmuntrar man till detta nyskapande, var frågor som diskuterades.

LAG-gruppernas möjlighet att utbyta erfarenheter med varann kommer att öka ytterligare när det svenska nätverket för Leader+ är i funktion. Det är Glesbygdsverket som upphandlar den funktionen, och anbudstiden gick ut den 4 december.

VÄSTRA GÖTALANDS LANDSBYGD I FOKUS

Landsbygdsutveckling i Västra Götaland kommer att diskuteras i Vänersborg den 17 januari 2002. Det är Västra Götalandsregionen som tillsammans med Glesbygdsverket inbjuder till en temadag kring landsbygden och dess möjligheter och problem i Västra Götaland.

Glesbygdsverket gjorde tidigare i år en uppföljning av regionförsöken. Rapporter från Västra Götaland visade då att en del kommuner ansåg att det i regionen borde göras mer för landsbygdens utveckling.

Diskussionen kring detta ledde till fördjupade kontakter mellan verket och regionen som nu resulterat i att en bred krets av företrädare för både stad och land inbjuds till Regionens Hus i Vänersborg 17 januari för information och diskussion om utvecklingsarbetet i regionens åtta delregioner.

Glesbygdsverket redovisar vilka trender som kan iakttas och vilka erfarenheter som finns från utvärderingar av landsbygdsutvecklingsarbete på olika håll i landet.

FOLKHÖGSKOLOR ARBETAR FÖR LOKAL UTVECKLING

Hur kan folkhögskolorna mer aktivt bidra till det lokala och regionala utvecklingsarbetet?

Det var ämnet för ett seminarium som samtliga folkhögskolor i Dalarna samlades till i oktober. Med stöd från Folkbildningsrådet har de sju folkhögskolorna arbetat i ett projekt kring just lokal och regional utveckling.

– Det här är ett utmärkt exempel på hur folkhögskolorna samarbetar kring ett gemensamt mål, nämligen att människor i gles- och landsbygder ska ges möjlighet att bygga en framtid där de bor och verkar, säger Marlen Ljusberg, utredare på Glesbygdsverket och en av dem som föreläste vid seminariet. Folkbildningen har en viktig roll eftersom den ger människor möjlighet att förkovra sig på egna villkor. Den kan dessutom vara en resurs för att utveckla kompetens kring regionens mer specifika behov av lokal utveckling.

ARBETE PÅ DISTANS LOCKAR KUNNIG PERSONAL

Maria Gustafsson arbetar sen drygt ett år på distans från Orust under en del av sin arbetstid.

Att personalen ges möjlighet att arbeta på distans kan göra det lättare att rekrytera och behålla personal. Det kan också vara ett sätt att visa andra arbetsplatser vilka möjligheter distansarbete ger.

Det var två anledningar till att Glesbygdsverket arbetade fram en policy för distansarbete.

– När vi började utforma vår policy konstaterade vi snabbt att det inte fanns några bra exempel på avtal från andra arbetsplatser som vi kunde ha som förebild,

säger Jan Kallin, personalchef på Glesbygdsverket. Det är inte ovanligt med distansarbete varken hos offentliga eller privata arbetsgivare, men det är sällan reglerat i avtal.

Att distansarbete underlättas på Glesbygdsverket har flera syften förutom de nämnda. Det kan också underlätta för personalen att förena föräldraskap och förvärvsarbete, vilket bland annat kan främja jämställdheten. En mer nöjd och effektiv personal är också vinster av ökat distansarbete, enligt policyn.

FÖRVERKLIGADE DRÖM

Maria Gustafsson, utredare på Glesbygdsverket, arbetar sen drygt ett år tillbaka på distans från Orust under cirka hälften av sin arbetstid.

– Den stora fördelen är att det gav oss möjlighet att förverkliga vår dröm och flytta hit ut på landsbygden, säger hon. Jag är också mer effektiv de dagar jag arbetar hemifrån, eftersom man arbetar mer koncentrerat. Men den sociala delen av arbetet är också viktig, och den får jag ju när jag träffar arbetskamraterna.

En annan erfarenhet är att tekniken kan vara begränsande:

– Det gäller att hitta lösningar som är ekonomiskt rimliga och som passar den begränsade kapacitet som telenätet har här, säger Maria Gustafsson.

[Hela policyn för distansarbete finns att läsa på Glesbygdsverkets webbplats www.glesbygdsverket.se.](http://www.glesbygdsverket.se)

Olika uppfattningar om översyn av Glesbygdsverket

Glesbygdsverkets roll bör ses över men det bör inte göras på det sätt som Riksdagens revisorer har föreslagit. Det skriver riksdagens näringsutskott i ett betänkande.

Riksdagens revisorer ansåg efter sin granskning av Glesbygdsverket att verkets uppdrag är otydligt och att bristen på uppföljningsbara mål gör det svårt att uttala sig om huruvida verket är ett effektivt redskap för att stimulera utvecklingen i gles- och landsbygder.

Men i samband med att den regionalpolitiska propositionen presenterades i höstas aviserade regeringen att en översyn av Glesbygdsverkets uppdrag ska göras och att regeringen därefter ska återkomma till riksdagen med ett förslag till hur verksamheten bör förändras.

Därför, menar Näringsutskottet, är det inte nödvändigt att precisera inriktningen av denna översyn, vilket revisorerna hade föreslagit.

FOTO: KRISTER LASSON/NORLANDIA

Utredning om strandskydd måste omfatta bostäder

När strandskyddet utreds är det viktigt att också reglerna för att bygga *bostäder* vid stränder i glesbygd kommer med. Det skriver Glesbygdsverket i ett brev till Naturvårdsverket.

Naturvårdsverket har regeringens uppdrag att utreda skärpningar och lättnader av bestämmelserna om strandskydd.

– Under senare år har boendemiljön lyfts fram som en viktig regional utveck-

lingsfråga. Möjligheten att bygga i strandnära lägen i glesbygd har setts som en möjlighet att stimulera inflyttning i bygd som drabbats av avfolkning, säger Harry Westermark, utredare på Glesbygdsverket. Därför är det viktigt att inte bara eventuella lättnader för turism och friluftsliv utreds, utan också möjligheterna att nyansera strandskyddet vid bostadsbyggande.

Finland samordnar politiken för landsbygden

Landsbygdsfrågorna har lyfts in i politiken i Finland på ett helt annat sätt än i Sverige.

Det klargjorde landsbygdsrådet Eero Uusitalo från finska Jord- och skogsbruksministeriet vid Glesbygdsverkets Leader-konferens i Avesta.

I Finland har man bildat Landsbygdspolitikens samarbetsgrupp med 18 medlemmar. Gruppen representerar nio olika ministerier, regionalförvaltning, organisationer och expertorganisationer.

Exempel på politikområden som behandlas är jord och skog, utbildning, kultur, näring och energi, bostäder, regionalförvaltning och kommuner, sysselsättning och social- och hälsovård.

LANDSBYGDSPROGRAM

Landsbygdspolitikens arbetsgrupp har gjort upp ett program över landsbygdspolitiken. Dagens program omfattar tiden fram till 2004.

Programmet innehåller 108 förslag –

stora som små – och innebär att man tar ett helhetsgrepp över all politik som rör landsbygden. Det gäller till exempel glesbygdssavdrag i statsbeskattningen, etablering av aktionsgrupper i hela landet, etablering av kunskapscentra, fem professorer i landsbygdsforskning, ökat statsbidrag till enskilda vägar, utvecklingsnätverk för småföretag i livsmedelsbranschen, lagringsstöd för finska skogsbär och svamp, stöd till företag för att främja distansarbete och nätverksprojekt med byaombudsmän.

RIKSDAGSGRUPP

I riksdagen i Finland har man också en landsbygdsgrupp. 48 riksdagsledamöter ingår i gruppen. Det är 24 procent av ledamöterna. Överfört till svenska förhållanden skulle det betyda att 84 svenska riksdagsledamöter skulle vara direkt engagerade i landsbygdsfrågor.

Se också Pia Enochssons krönika på sidan 4!

LEADER II OCH MÅL 5B UTVÄRDERADE

Drygt 12 000 nya arbetstillfällen och 3 400 nya företag. Det är några av resultaten av de projekt som drevs inom Mål 5b. Det framgår av de utvärderingar av Mål 5b och LEADER II som Glesbygdsverket har överlämnat till regeringen. Utvärderingarna har gjorts av oberoende utvärderare.

Såväl Mål 5b som LEADER II finansierades av EU:s strukturfonder under programperioden 1995-99.

– Huvudsyftet med Mål 5b var en utveckling och strukturomvandling av landsbygdsområden. Men om det hade den effekten är svårt att utläsa redan nu, säger Peter Malmsten, utredare på Glesbygdsverket. De långsiktiga effekterna av programmen är svåra att bedöma efter så kort tid.

Av utvärderingen framgår att programmen också har fått andra effekter än de man planerat. Det kan handla om nya samarbetsformer, ny självkänsla eller dynamik inom ett område. Ibland bedömer de inblandade att detta är den viktigaste effekten av programmet.

IDÉER BETYDELSEFULLA

LEADER II genomfördes i 12 landsbygdsområden i landet. Syftet var att testa nya modeller och strategier för utveckling på landsbygden.

– Utvärderingen visar att det inte är summan pengar som avgör om ett projekt ska lyckas eller inte, utan det är personerna i projekten och bärkraften i deras idéer som betyder något, säger Carolina Schönbeck, utredare på Glesbygdsverket.

Utvärderingen innehåller en vitbok med goda exempel. Ett språkcentrum för Soldmälet på Sollerön i Dalarna, ett projekt för marknadsföring av getost i Jämtland och ett projekt för att utveckla Tärnafjällen som turistområde är några av exemplen.

Utvärderingarna inklusive vitboken finns på www.glesbygdsverket.se eller kan beställas på telefon 063-57 67 00.

B

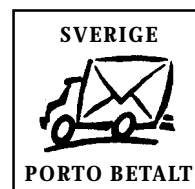
PIA ENOCHSSON
generaldirektör

FOTO: LENNART JONASSON

Landsbygds- departement?

1996 skrev dåvarande landshövdingen i Norrbotten, Björn Rosengren, en mycket intressant artikel i Dagens Nyheter där han föreslår att regeringen bör samla alla frågor som berör landsbygden i ett helt nytt departement. Motivet för detta skulle vara att den centrala förvaltningen är omodern i sin organisation och inte anpassad till att lösa landsbygdens problem.

Arbetsmarknads-, närings-, miljö-, och jordbruksdepartementen föreslås därför läggas samman i ett nytt departement. Vidare understryks i artikeln att uppsplittringen mellan olika politikområden alltmer övergår i "sektoriseringens tyranni" och att splittringen är ologisk i en tillvaro där sambanden för den enskilde mellan utbildning, jobb, ekonomi, trygghet, tolerans med mera växer sig allt starkare.

Sektoriseringen förstärks på de statliga verken som en följd av bristen på samsyn mellan departementen och därför framhålls att en sammanslagning av departementen skulle underlätta samordning och effektivitet i utveckling av landsbygden.

Jag kan bara instämma i analysen.

SAMSYN BEHÖVS

Det har gått fem år sedan artikeln skrevs. Björn Rosengren har sedan dess blivit chef för ett sammanslaget Näringsdepartement med ett omfattande ansvarsområde för frågor som rör landsbygden. Möjligheten

att göra verklighet av visionerna från 1996 har således ökat väsentligt även om miljö- och jordbruksfrågorna alltjämt organiseras i egna departement.

Genomslaget för landsbygdsfrågorna på detta nya och sammanslagna departement och därmed i regeringens politik kan diskuteras, men klart är att behovet av ett mer sektorsövergripande synsätt kvarstår och argumenten för en samsyn är alltjämt giltiga.

SNÄV SEKTORSINDELNING

Glesbygdsvetets uppgift är att fördjupa kunskapen om landsbygdsutvecklingen sektorsövergripande, men även att följa, bevaka och analysera densamma. I det arbetet konfronteras vi dagligen med problem som är direkt förknippade med effekterna av den snäva sektorsindelningen i regeringskansli, departement, på statliga myndigheter och bolag.

Ett departementsövergripande arbetssätt för landsbygdsfrågor likt det som den finska regeringen valt är intressant att studera vidare och det tillhör därför det som vi på Glesbygdverket kommer att titta närmare på under nästa år.

Vi återkommer därför i denna angelägna fråga!

Hur ser den finska modellen ut? Se artikel på sidan 3.

UTMANING ÖKA REKRYTERING TILL HÖGSKOLOR

Regeringen tillsätter en rekryteringsdelegation för att åstadkomma en mer aktiv rekrytering från högskolornas sida och skapa nya vägar till högskolestudier. Glesbygdverket ser positivt på detta. Erfarenheter visar att det bland landsbygdens människor finns potentiella studerande om bara förutsättningarna är de rätta. Tillgängligheten är en sådan viktig faktor.

– Det är en verklig utmaning för högskolorna att utveckla en större flexibilitet så att människor utanför campusorterna har reella möjligheter att genomföra studier, säger Marlen Ljusberg, utredare på Glesbygdverket.

LEADER+

HÄMTA PLUS PÅ NÄTET!

Det är många som frågar efter olika logotyper att använda i informationsmaterial. Ett enkelt sätt att till exempel hämta logotypen för Leader+ är att gå in på Glesbygdsvetets webbplats, EU Leader+-knappen, och sedan klicka på den gröna Leader-logotypen med det gula pluset. Då kommer man direkt till den sida där logotypen finns för nedladdning.

På samma sida finns också en länk för hämtning av EU:s flagga och instruktioner om färger med mera.

REDAKTION Birgitta Rhodin, 063-57 67 11

Vill du komma med på vår sändlista, hör av dig till: Margit Hallström, 063-57 67 20.

ANSVARIG UTGIVARE Mats Elg

Glesbygdverket

Samuel Permans gata 2, 831 30 Östersund

TEL 063-57 67 00, FAX 063-57 67 99

E-POST info@glesbygdverket.se

HEMSIDA www.glesbygdverket.se